

slovensko gledališče
v melbournu

SDM

sobota
27. jul. 68
drama
F. S. Finžgarja

“DIVJI LOVEC”

Številka 2

VESTNIK

Letnik XIII. 1968

GLASILO SLOVENSKEGA DRUŠTVA MELBOURNE

DIVJI LOVEC

Napisal: Franc Sateški Finžgar

Narodni igrokaz: s peļjem

Režija: g. Ivan Valenčič

I G R A L C I :

ZAVRNIK, župan ..... Ludv'k Pirnat
MAJDA, njegova hč ..... Roza Volčič
LISIAKOV GAPER, kmečki sin ..... Ivan Va'entin
MARUŠA, kočarica ..... Marčela Bole
JANEZ, njen sin ..... Janez Burgar
TINE, gostaški sin ..... Valter Jelenič
TONČEK, vaški norček ..... Ivan Horva:
JEŽ }
GABER } kmeļje
ROŽMAN }
ERŽEN }
SAJETOV JURE, kovač ..... Ivan Urbas

ŠPELA, kovačeva žena ..... Danila Kos
ANKA, kmečko dekle ..... Branka Jelenič
ROZA, kmečko dekle ..... Eka Pintarič
GROZDEK, oštir ..... Tone Bransperger
DOLINARICA, mati ..... Marčela Bole
PRVI LOVEC ..... Jakob Kolednik
DRUGI LOVEC ..... Adolf Grandvec
PRVI BIRIČ ..... Štef Žalok
DRUGI BIRIČ ..... Vergilij Gomizelj
KOMATAR, črednik ..... Ivan Horva:
JURČEK, pastirček ..... Bojan Pinlarič

Prvi godec: Vergilij Gomizelj, drugi godec: Davorin Zorzut.

Vaški fantje in dekleta: Danila Kos, Kristina Penca, Klavdija Marchetti, Štefan Ček.

ŠEPETALKA: ga. Anica Zorzut.

Kostumi: ga. Dragica Gomizelj   šminkanje: g. Ivan Valenčič

IGRA SE ODIGRAVA LETA 1848 NA GORENJSKEM.

Scenarijo so pripravili gg. Ivan Valenčič, B. Jesenko in Stanko Tušek.

Za tehničko izvedbo kulis: gg. Vinko Molan, Peter Bole in Ferdinand Toplak.

Pomoč na odru: g. Marjan Škofič, odborniki S.D.M. in drugi.

Cene: 1.50 in 1.00 do'ar.

Otroci do 16 let imajo za popoldansko predstavo polovčen popust.

**VSTOPNICE PRODAJMO
V PREDPRODAJI**

- ga. DRAGICA GOMIZELJ Tel. 379-6511
37 Bowes Av., — Niddrie
ga. IVANKA BRODEJ Tel. 311-4858
15 Killcare St. — Sunshine
g. S. PROSENAK Tel. 544-8524
11 Coorke St. — Clayton
g. MARIAN PERŠIČ Tel. 50-5391
704 Inkerman Rd. — Caulfield
g. STANKO PIBERNIK Tel. 82-5476
56 Rathmines Rd. — Hawthorn East
g. TONE SIAVIČ Tel. 45-7084
68 Beverley Rd. — Rosanna
g. LUDVİK PIRNAT Tel. 288-4159
18 Writcaway Av. — Burwood
g. IVAN URBAS Tel. 86-9397
40 Barnard Gr. — Kew
g. SLAVKO ŽERDONER Tel. 82-5413
9 Beaconfield Rd. — Hawthorn East
g. I. BURGAR Tel. 86-8118
19 A Beckett St. — Kew
SLOVENSKI DOM Tel. 38-1679
371A Park St. — North Carlton

SLOVENSKO DRUŠTVO V MELBOURNU

Vas vabi

na uprizoritev kmečke drame:

♦♦
DIVJI
LOVEC
♦♦

SOBOTA, 27. JULJA 1968.

Dvorana:

Victorian Association of Youth Clubs,
Gisborne Street, East Melbourne.
(nasproti katedrali sv. Patrika)

DVE PREDSTAVI:

Poroldanska: ob 3. uri popoldne.
Večerna: ob 8. uri večer.

FRANC SALEŠKI FIŽGAR

(* 9.2.1871 - + 2.6.1962)

Dne 27. julija t.l. bo Slovensko Gledališče v Melbourne uprizorilo Finžgarjevo dramo iz kmečkoga življenja preteklega stoletja " Divji lovci " in prav je, da se pisatelju tega dela oddolžimo z nekaj besedami. Spodnji članek je bil priobčen v " Vestniku SDM " junija meseca 1. 1962 o priliki smrti tega nestorja slovenskih pisateljev in ponatiskujemo ga v prepričanju, da bi težko z lepšimi besedami opisali njegovo plodovito življenje.

DNE 2. JUNIJA 1962 JE V LJULJANI V TRNOVEM PREMENUL FRANC SALEŠKI FINŽGAR, EDEN NAJBOLJ PLODOVITIH SLOVENSKE PISATELJEV. V dvaindevetdesetem letu in po več kot sedemdesetih letih neumornega dela za slovenski narod ter neizčrpnega pisateljevanja, se ga položili na rrtvaliki odor s Finžgarjem smo izgubili izrecnega ljudskega pripovednika, ki si je izmed književnikov pridobil največ častilcev med ljudstvom, pa ne samo med Slovenci, ampak je segel daleč med ljudstva vseh slovanskih narodov in si tudi pridobil zasluženo priznanje med ostalima jezikovnima grupama: Romani in Germani.

Finžgar je izšel iz preproste kmečke gorenjske družine v Doslovičah pri Žirovnici. Rojen je bil 9. februarja 1871. Študiral je teologijo in že kot bogoslovec sodoboval literarno med tedanjimi literarnimi krožki. Kasneje si je pridobil zasluženo priznanje na podlagi neumornega dela in petletnega urejevanja v Mohorjevi družbi, ki ji je ostal zvest vse do svoje smrti. Polog tega je bil narodni delavec v smislih socializacije slovenskih far in raznih društev. Pri vsem tem pa je bilo njegovo pero neizčrpnno, saj nam je zapustil sedem dobelih knjig Izbranih del in veliko več zapuščine, ki je bila objavljena v raznih časnikih, revijah in krožkarskih listih ter posameznih izdajah. Za vse je Finžgar črpal moč iz velike ljubezni do naroda, ki ga je povsod in na vsakem mestu, vorujoč v njegov individuum zagovarjal. Niti leta hudih prekuacij niso mogla vse do njegove smrti upogniti glavo njegovemu trdomu gorenjskemu značaju in njegovi

slovenski zavodnosti.

Smrt ga je požela, vendar ostal bo med ljudstvom in ohranjen bo še poznim rodovom; saj si je sam pripravil nepozabljivost med narodom s svojim strpnim in zavodnim delom ter s svojo kleso pisano besedo. Umrli je, pa kakor ni umrl njegov Svarun, tako bo tudi on ostal živ lik slovenskim pokolenjem.

Njegov zgodovinski roman Pod svobodnim soncem se hotela odkupiti tudi ameriška filmska podjetja, pa ga ni prodala; izročil je pravice snemanja slovenskim podjetjem. Nikdar ni gledal na dobiček ali plačano delo, saj je skoraj vsa gnarča njegovih stvari tev izšla brez ali samo s skromnimi honorarji. Za devetdesetletnico mu je Mohorjeva družba podelila nagrado 300.000 Din, ki jo je ravno takrat ustanovila ob njegovi devetdesetletnici in jo imenovala "Finžgarjeva nagrada".

Kljub vsemu ustvarjanju, pa je Finžgar v prvi vrsti ostal duhovnik. Bil je skromen, pa odločen. Niti cerkvenih povišanj, ki so mu bila ponujena ni sprejel, ker se je čutil, da je kot župnik najbližji tistemu, kar je neizmerno ljubil in iz česar je črpal vse svoje ustvarjanje na literarnem polju - slovenskemu narodu.

Da njegovo delo in njegova življenjska pot ni bila zastonj, je pokazala njegova smrt. Finžgarja je hodilo kropiti ljudstvo v trumah, ljudje so čakali v vrstah. Prilinjali so tudi iz najbolj oddaljenih krajev Slovenije in se poslavljali od staroste svojih književnikov. Slovensko srce je z neizmerno žalostjo začutilo v tistem letnem dnevu veliko izgubo Finžgarja. Pa ne samo domovina v svobodni naši Sloveniji, ampak tudi vsak Slovenec v tujini je ob tej novici začutil, da je umrl človek, ki je vedel kako živeti, ne v svojo, ampak v narodovo korist, v kolikor je to mogel narediti. Kdo se ne spominja Svaruna in Svaruničev, pa njegovih povesti iz kmečkoga življenja in zgodb o meščanski Sloveniji o pričetku razvoja industrije? Bil je prijatelj delavcu, meščanu in še posebno kmečkemu ljudstvu odkoder je sam izšel, kjer je črpal opazujoč s srcem in očesom, snov za svojo edino zapuščino - slovensko knjigo.

Ko je Finžgarjeva drama "Divji lovec" prvič prišla na oder, so bila mišljenja ocenjevalcev deljena; vse je pač zaviselo od tega, kateri struji ali podstruji onega ali drugega političnega tabora je ocenjevalec pripadal in kako je na delo gledal on sam. Cenilci nazadnjaškega nabožno utilitarne-ga kroga so delo slavili v nebo, kajti ustrezalo je njihovim idealom naivno poučnega igrokaza, v katerem sta pohlepnost po zemlji in grabežljivost vaškega župana kaznovani že na tem svetu s smrtjo njegove lastne vdane hčerke in njenega fanta, njega samega pa božja kazen doleti s tem, da izgubi razum.

Drugim pa se je zdel vprav ta zaplet nevreden velikega pisatelja in naivno preprost in so mu to očitovali; vrhu vsega pa so trdili, da drama žali njihov narodni ponos, češ da je slika slovenske vasi, kot jo je Finžgar prikazal, za Slovence poniževalna in ne odgovarja resnici ali praktičnim možnostim: njegova slovenska vas da sestoji iz lakomnega rih-tarja, pijančujočega posestnikovega sina in bajtarjev, ki so vedno pripravljene izdati avstrijskemu biričem Slovenca sovašča-na, ki se je skrival v hosti, da ubeži vojaški dolžnosti ne iz narodne zavednosti ali prepričanja, temveč le radi ljubezni do kmečke punčare, za nameček pa še vaškega topca, dokleta, ki nima korajže ubogati, kar ji srce veleva in glavnega junaka, ki ni junak, temveč cmerava postava brez hrbtenice, ki je prehi-tro pripravljen upogniti tilnik in se vdati v usodo - skratka, niti ene pozitivne postave ni v vsej drami.

Danes, ko smo že dokaj oddaljeni od dobe, ko smo sodi-li ozkosrčno in pristransko, nam je lažje ceniti namene, ki so gnali Finžgarja, da je igro napisal tako, kakršna je. Finžgarju ne more nikdo očitati, da je veroval v tako enostavno plačilo človeških grehov na tem svetu in če je za okvir "Divjega lovca" vzel tako naiven zaplet, je to storil s preudarkom in narekoval mu ga je rajši njegov čut socialne odgovornosti kot pa babje-vernost. Igro je očigledno namenil za preprostejši podeželski prosvetni oder in lakomnost po zemlji je bila naglavni greh, ki ga je vsaka slovenska vas dobro poznala in ga je vsak kmet do-bro razumel - pravi razlog zanj pa sta bila gospodarski ustroj in revščina naše vasi, kjer je bila vsaka ped zemlje dragocena in je od ene njive mnogokrat zaviselo ali bo družina lačna ali vsaj napol sita.

V dobi, ki jo Finžgar v "Divjem lovcu" opisuje, v Slove-niji ni bilo mnogo slovenskih bogatašev in če sodimo danes, so obstajale samo različne stopnje revščine: poželjivost po zemlji je bila rajši osnovno gonilo celokupnega kmečkega življa kot pa samo greh pokvarjenih posameznikov; greh, ki je lasten celemu narodu pa ni več greh temveč postane narodna lastnost in to je Finžgar obsojal kot negativno.

Očitek, da "Divji lovec" podaja ponižujočo sliko povpre-čne slovenske vasi v sredini prejšnjega stoletja pa se bo zdel utemeljen celo dandanes - če sodimo na hitro in ne da bi se po-globili v študij razmer, ki jih je Finžgar skušal narisati. Po-drobna raziskava položaja, v katerem je slovensko kmečko prebi-valstvo živelo leta 1848, leta v katerem se "Divji lovec" odi-grava, zlasto gospodarskega, pa nas bo pripeljala do zaključka,

da nelaskava slika približno odgovarja resnici. Če se nam zdi neverjetno, da so slične razmere obstajale v Sloveniji pred komaj 120 leti, pogledajmo malo, kaj pravijo zgodovinske knjige in razumeli bomo, kakšen ogromen razvoj je naš slovenski narod v tem kratkem času doživel; razumeli bomo tudi, odkod izvirajo naše slabosti, ki nas še danes tarcojo in morda bomo v naših sodbah v bodoče bolj milostni in bolj prizanesljivi. Finžgar se je za vsako svoje delo temeljito pripravil s studijem zgodovinskih okoliščin in je vedno skušal razmere vestno podati. Če držimo to v vidu, bomo našega "Divjega lovca" na odru sledili z novim zanimanjem in kratek oris prilik, v katerih smo Slovenci takrat živeli, nam bo pomogel, da si ustvarimo pravi- lno sliko ozadja, v katero je pisatelj postavil svoje osebe.

Leta 1848 so bili naši slovenski praočetje še vedno tlačani v pravem smislu besede. Tisoč let suženjstva v katerega smo zapadli v desetem stoletju, tako v gospodarskem, kakor tudi v političnem smislu, je bila žalostna dediščina in je str- la našo narodno hrbtenico; celo v upravnem oziru je bilo slo- vensko govoreče ozemlje razčetrverjeno na Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko in ta razmejitev, ki je približno taka, kot so jo uvedli frankovski kralji, ko so razkosali našo zemljo in jo podarili v fevd svojim nemškim baronom, je bila velika pre- preka vsakršni nacionálni ideji.

Fevdalni gospodarji so se menjali in naš kmet je kot ži- vina menjal lastnike, za katere je garal, opravljal tlako, pla- čeval desetino in vse druge mogoče dajatve, sam pa ni imel nobe- nih pravic, ne osebnih, ne narodnostnih. Tudi razvoj avstrijske- ga cesarstva osnovnega položaja ni spremenil. Vladarji niso bili Avstrijci v pravem pomenu besede; bili so Habsburžani, člani dru- žine, v katero žilah je tekla kri najrazličnejših evropskih kra- ljevskih hiš in kot taki so bili iznad ras in narodov, ki so jim vladali. Kraljevske dinastije so takrat vladale Evropo kot dan- danes finančne družbe trgovino in industrijo; edini namen je do- biček in narodnostne meje ne pomenijo ničesar. Za koristi dina- stij so se vodile vojne in so ljudje umirali.

Počasi so se stvari v Evropi le začele izboljševati. Evropa se je razvijala gospodarsko in miselno in doživljala svo- je revolucije. Razvoj trgovine, prometa in industrije so dali po- rasta gospodarski moči meščanstva, ki je zahtevalo več in več političnih pravic in pomalem, zlepa ali zgrda, so fevdalni siste- mi zapadne Evrope izginjali. V Franciji je meščanstvo v demokra- tični revoluciji pometlo z absolutizmom cez noč; v cesarski av- striji pa je fevdalna ureditev odmirala počasi in jo je nadome- stila razsvetljenska absolutistična monarhija.

V Sloveniji meščanskih revolucij nismo imeli iz čisto preprostega razloga - imeli nismo meščanstva; naši "purgarji" so bili Nemci in še ti v glavnem v upravnih službah; resničen gospo- dar je bilo še vedno plemstvo. Nekaj izboljšav je sicer doseglo tudi našega kmeta, toda bile so le redek pojav - obrobna sapica velikega vetra, ki je vel po Evropi, drobtinice z miz evropskega razvoja. in naš kmet si jih ni sam priboril, ker se zanje ni bo- ril, vsaj organizirano ne; preslab je bil, preraztrgan in neuk.

Peščica Slovencev, ki jim je bila sreča mila in so uspe-
li končati šole so se za skorjo kruha morali udinjati tuji gos-
poski; morda so se navzeli novih prosvetljenih ali celo revo-
lucionarnih idej, toda izgubili so stike z ljudstvom in prema-
lo jih je bilo; tičali so nekje v brezračnem prostoru med ev-
ropskim napredkom in slovensko zaostalostjo ali boljše reče-
no "zamudništvom", kajti v bližnji bodočnosti je vendarle na-
počil dan, ko se je slovenska raja ovedla in poskusila izbri-
sati sledove enega tisočletja.

In tako smo še tik pred letom 1848. Slovenci še vedno de-
lali tlako nemškim grofom, cerkvi, samostanom in drugim usta-
novam; prečitajte si spodnje številke in prijemali se boste za
glavo:

Osebne tlake so Slovenci na leto opravljali za 1,250 000
delovnih dni, vrhu tega pa še 800.000 delovnih dni s konji in
volovsko vprego. Desetine v pridelkih so morali letno predati
v vrednosti 900.000 zlatih goldinarjev, v gotovini pa poleg te-
ga še plačati 600.000 goldinarjev. In kje so še vse druge da-
jatve: za vsako malenkost je kmet plačeval: za krst, za ženi-
tev, za pogodbe in za smrt. Pravico do lova je imela samo gos-
poska; bognedaj, da bi se kdo predrznil in pobil kakšno divja-
čino za v lonec; kazni so bile strašanske. Iz teh časov izvi-
rajo vse tiste pripovedke in zgodbe o divjih lovcih in biri-
čih.

Ko pa je zapela vojaška trobenta, je bil sin slovenske-
ga bajtarja prvi, ki so ga biriči odvedli na "štelungo" in
vtaknili v vojaško suknjo, da je branil habsburško cesarstvo
in nemško gospodo. Če pa je ubežal v hosto, so ga kot "skriva-
ča" gonili kot divjo žival in razpisevali na njegovo glavo na-
grado, ki se je je kak vaščan, lačen in potreben kot je bil, le
polakomnil in za nekaj soldov postal izdajalec svoje krvi.

V takih razmerah postanejo grabežljivost, nevoščljivost,
egoizem in izdajstvo, umazane človeške lastnosti kot so, razu-
mljive, čeravno ne oprostljive. In v to okolje je Pinžgar po-
stavil svojega "Divjega lovca", ki nam prikazuje življenje v
slovenski vasi takrat, ko je bil narod na najnižji stopnji svo-
je eksistence. Slika ni laskava, toda je zgodovinsko utemelje-
na.

Za nas pa je l. 1848 tudi leto preloma, ko so se stvari
preokrenile in je naš narod zopet krenil na pot izboljšanja, ki
ga je naposled privedla do zlate svobode. To leto nemrov in
vstaj v Evropi je bilo zadnji drhtljaj francoske revolucije in
je prineslo socialne spremembe neprecenljivega značaja. Presto-
li so se zamajali in novo industrializirani srednji sloj se je
dvignil proti arhaičnemu despotizmu in nekompetentnim vladar-
jem ter zahteval svoje pravice in soudeležbo pri upravljanju
svoje usude.

Tokrat tudi Avstriji ni bilo prizanešeno. Marca 1848 je
izbruhnila vstaja na Dunaju in cesar Ferdinand s celim svo-
jim dvorom je pobegnil na Češko, odkoder se je pričel pogaja-

ti. Habsburžani so se morali odpovedati svojemu samodržstvu in v prvem parlamentu, ki so ga sklicali v Kromerižu je bilo že 50 zastopnikov, ki so zastopali področje Slovenije; avstrijski Nemci so se potegovali za zvezo z Nemčijo, toda slovanski reprezentatje so bili za ohranitev habsburške monarhije. Dunajske nemire pa je ukrotil Hrvat Jelčić s svojimi četami in mir se je vrnil v prestolico.

Istočasno so se marca meseca uprli na ozemlju, ki so ga imeli v Italiji Avstrijci tudi Italijani, ki so hoteli zedinjenje v eni svobodni italijanski državi. V bitki pri Custozzu je avstrijski maršal Radecki, v čigar armadi so bile tudi številne slovenske čete, ki so se hrabro borile, Lahe temeljito naklestil.

V septembru pa je izšel cesarski patent o zemljiški odvezi, ki je slovenskega kmeta dokončno odvezal od tlake in dajatev zemljiški gospodi in mu omogočil, da je začel gospodarsko rasti, čemur so kasneje sledili tudi prvi poskusi za politično osamosvojitvev.

Ironija usode pa je vsekakor v tem, da smo Slovani v letu 1848 rešili avstrijsko cesarstvo, ki nam je stoletja bilo kruta mačeha, pred preranim propadom.

*** ** *

AKCIJA ZA DOKONČNO ODPLAČILO SLOVENSKEGA DOMA

IZID NAGRADNEGA TEKMOVANJA

1. nagrada	- Petsto dolarjev	Listek št. B 325	ga. C.	Kobilev ROSANNA
2.	" - Šivalni stroj	" A 200	g. F.	Kuhar BEIMONT
3.	" - Tranzistor radio	" B 594	ga. F.	Potnik W. MACLEOD
4.	" - Lasni sušilec	" C 422	g. I.	Pierce E. IVANHOE
5.	" - Ribiški pribor	" B 485	ga. M.	Hajek NTH. ALTONA
6.	" - Brivski aparat	" B 574	g. P.	Krasnovsky N. FAWKNER
7.	" - Kavni perkolator	" C 162	g. M.	Uršnik CLAYTON
8.	" - Električna odeja	" A 312	g. A.	Jager ST. ALBANS
9.	" - Jedilni servis	" B 270	g. S.	Ljozički TOTENHAM
10.	" - Mohair odeja	" B 079		Nepoznani

ODBOR SLOVENSKEGA DRUŠTVA V MELBOURNU SE OD SRCA ZAHVALJUJE VSEM, KI STE NAŠO AKCIJO TAKO VELIKODUŠNO PODPRILI.

SLOVENCİ, KAJ PA VI MISLITE O TEM NAŠEM NAČRTU.....?

Ko se nam tu v Avstraliji približuje Božič, nastane v naših srcih nekakšna pŕaznina; polno nam je srce domotožja. Misli beže domov v stari kraj. Zob časa je oglodal spomine na mnoge prijatelje, a čudno prečudno, spomin na stari kraj, ves v belino bleščečega snega zavrit, nam je še ostal. Zaželiš si snežink v vetru igrajočih, da ti padejo na lice, ledenih rož v oknih in glasu kraguljčkov na sarih. Vse to in še več si zaželimo.

Tu smo našli nove prijatelje, začeli smo novo življenje, zakoreninili smo se s pravo slovensko trmo in ekonomsko uspevamo. V glavnem in z redkimi izjemami smo si Slovenci uredili svoje domove in ko stopiš v slovensko hišo, si lahko ponosen na svoj rođ. Hiše so čiste in urejene in skoro vsaka s slovenskim poučarkom; polne so ročnih del in vezenin, prtov, slik naših planin in naših rož. Majhen del naše domovine smo presadili v novo deželo.

Naši otroci in celo mi sami govorimo več angleško kot slovensko in razlogov je dovolj: tu so šole, delo, družba, v mnogih primerih pa tudi mešani zakoni. In vendar je tradicija naroda v nas zelo močna - ponos, da smo slovenskega rodu, v nas še ni zamrl.

Naši otroci v glavnem poznajo našo domovino samo po našem pripovedovanju; ko jim opisujemo zimo, besede same kar niso dovolj. Tudi ogromna večina odraslih že ni videla snega in planin leta in leta; kaj si ne zaželite vi sami zime, prave zime?

Slovensko društvo v Melbournu se je radi tega odločilo pokreniti akcijo, da si ostvarimo svoj lastni planinski, oziroma -da damo kdaj širši pojem - počitniški dom. Namero imamo, kupiti zemljo pod vznožjem gore Mt. Buller, kjer bi imeli možnosti smučanja pozimi in izletov in ribolova po okoliških soteskah, oziroma plavanja in čolnarjenja na ezeru, ki ni daleč, poleti; vse leto pa bi naši ljudje imeli primeren kot za odmor in počitek. Naša želja je, da bi mogli imeti v šolskih počitnicah počitniško kolonijo za slovensko šolsko mladino in istočasno nuditi starejšim slovenskim rojakom možnost dopusta na deželi, pozimi pa pribežališče našim smučarjem.

Načrti so veliki. Prej ko podvzamemo kakršnokoli akcijo ali podrobno planiranje in nakup zemljišča, moramo izvedeti od Vas samih kaj o tem načrtu mislite in ali potreba po takem počitniškem središču opravičuje napor, ki bo za uresničitev te zamisli potreben.

Dragi rojaki in rojakinje, sancı, samke in družine! Pišite nam na naslov Slovenskega društva ako ste zainteresirani za idejo Doma v v hribih in za ustanovitev smučarskega in planinskega odseka. Rezultate in vaša mišljenja bomo objavili v "Vestniku" in če bo število pristopnikov k temu novemu odseku dovoljšno, bomo krenili k ostvarjenju načrtov.

P. Česnik

NAGRADNI NATEČAJ ZA NAŠO MLADINO...

MLADI SLOVENEK, MLADA SLOVENKA!

Za našo mladino do 16. leta starosti razpisuje Slovensko društvo v Melbournu nagradni natečaj pod naslovom:

" ZIMA, ZIMA BELA, VRH GORE SEDELA .. "

Pozivamo Te, da opišeš, kako si predstavljaš zimo, bodisi doma v Sloveniji ali tu v avstralskih hribih. Morda se spominjaš prave bele zime s snegom do kolena sam in Ti vbisi še niso utonili v pozabo. V kolikor pa ti spomin ne seže tako daleč, pobaraj svoje starše, naj ti oni malo opišejo, kakšno je življenje v snegu. Sedi in napiši, kako si predstavljaš zimo v snegu s sanjkanjem in smučanjem. Spis lahko napišeš v slovenščini ali pa v angleščini, ako bi ti pisanje v slovenščini delalo težave.

Troje najboljših spisov bomo priobčili v "Vestniku"; najboljši in najlepši spis pa bomo nagradili in za nagrado bo:

1 smučarski weekend holiday na Mt. Buller za dve osebi

Torej mladina, poprimi za pero in izlij svoje misli na papir. Spise pošljite do 10. avgusta t.l. na naslov:

"Slovensko društvo v Melbournu"

371a Park Street, Nth. Carlton - 3054

MNOGI ROJAKI SO NAM V ZADNJIH NEKAJ TEDNIH TELEFONIRALI IN POVPRASEVALI, KDAJ BO NAŠA PRIHODNJA ZABAVA.

VSEM, KI SO POVPRASEVALI SE ZAHVALJUJEMO ZA ZANIMANJE IN JAVLJAMO, DA BODO NASLEDNJE NAŠE ZABAVE V LETOŠNJEM LETU:

25. OKTOBRA 1968 - " SLOVENSKI PIES "

7. DECEMBRA 1968 - " MIKLAVŽEVANJE "

OBE GORNJI ZABAVI BOSTA PREDVIDOMA V BROADMEADOWS TOWN HALLU. ZA VSE OSTALE PRIREDITVE, ZA KATERE DATUMI ŠE NISO TRDNO DOLOČENI, VAS BOMO OBVESTILI PRAVOČASNO S POSEBNIMI VABILI.

ODBOR S.D.M.

PROČ S P R E D S O D K I !

Slovenci, doma in po svetu, kjerkoli smo, se bomo letos spominjali tistega važnega dogodka pred petdesetimi leti, ko je naš narod po velikih suženjstvih v tujih državah, pod tujimi gospodariji proglasil svojo voljo, da hoče živeti, kot se svobodnemu narodu spodobi: v državni obliki, ki si jo bo sam izbral. Dne 29. oktobra 1918. leta je na Kongresnem trgu v Ljubljani z balkona tedanjega deželnega dvorca, sedanjega Vscučilišča, bila zbrani množici prečitana slovesna proglasitev odcepitve od Avstro-Ogrske monarhije in združitve vseh pokrajin, na katerih prebivajo Slovenci v eno samostrojno in svobodno državo.

Petdeset let je minilo od tedaj - v življenju narodov zelo kratka, a v življenju podincev dolga doba. Generacije, ki so bile dejavne v onem času pred petdesetimi leti so sedaj že v večerni dobi svojega življenja. Le malo jih je še med nami, ki se spominjajo življenja v okrilju črno-žolte monarhije. Naš narod danes sestoji v glavnem od nas, ki smo se rodili že v svobodi in ki smo prestali krvavo preizkušnjo druge svetovne vojne v tem ali onem taboru, vendar z istim ultimativnim ciljem: doseči svojo svobodno državno enoto. Toda kljub temu, da je naša svoboda že petdeset let stara, da je potrjena z ogromnimi žrtvami sta naša narodna zavest in naš narodni ponos relativno nezadostna. Izgleda, da trpimo v narodnostnem pogledu od nekakšnega kolektivnega občutka manjvrednosti. Ta občutek je na eni strani popolnoma razumljiv, saj nam je bil namerno vcepljen skozi stoletja, na drugi strani pa popolnoma neupravičeno razmotrimo dejstva in se otresemo neutemeljenih predsodkov.

Te predsodke ali mite, kakor jih imenujemo, tehtno pobija g. Tussaint Hečevar v tržaški reviji "Mest", katera upamo nam ne bo zamerila, ako jih citiramo v izvlečku:

"Prvi mit, ki ga imam v mislih, je usoden v toliko, v kolikor nas ovira, da se kot narod postavimo na enako raven z sosedmi in sploh z evropskimi državnimi narodi. Gre za zmotno prepričanje, da Slovenci nismo zgodovinski narod v istem smislu, kot so to Nemci, Madžari, Čehi, Hrvati ali Srbi. To prepričanje izvira iz zgodovinske interpretacije, po kateri naj bi Slovenci v zgodovini nikdar ne imeli lastne države in po kateri naj bi že tja od našega pojava na evropskem odru bili vedno podložni bodisi Obrom, bodisi neki širši slovanski tvorbi, bodisi Nemcem. Moderna zgodovinska znanost je to interpretacijo dokončno zavrgla. Danes ni resnega zgodovinarja, ki bi dvomil v nekdanji obstoj suverene države Karantanje. Še več, o tej državi moramo na podlagi gradiva o ustoličenju koroških vojvod trditi, da je bila za razliko od raznih fevdalnih držav tistega časa osnovana na temeljih demokracije in socialne pravičnosti. Pravna kontinuiteta te države je bila zaznavna prav do časa Marije Terezije, kajti šele ona je odpravila pri vilegije, ki jih je bil dotlej deložen vojvodski kmet.

Toda čeprav dejstva pričajo, da smo zgodovinski narod, Slovenci še nismo odvrkli zmotnih predstav o naši zgodovini, ki smo jih v preteklosti brez pretesanja prevzeli od tujcev. Še vedno se obotavljamo, da bi brez pridržkov in na glas povedali, da smo nasledniki tradicije karantanske države. Predvsem bi morali to povedati naši mladini, kajti če so jo tujci vzgajali le k pridnosti in podložnosti, potem jo moramo mi vzgajati k samozavesti in enakopravnosti. Tako, da bodo sinovi našega naroda, ko pridejo v svet, na vprašanje: "Kdo ste?" lahko brez oklevanja odgovorili: "Slovenci". Če v svetu priznavajo narodnostno identiteto Skotov, čeprav jim manjka živ in visoko razvit jezik, kot ga imamo mi, zakaj nebi tudi naše?

Drugi mit iz naše miselne ropotarnice je mit majhnosti. Naši politiki, znanstveniki in časnikarji so in še nenehoma ob vsaki priliki ponavljajo, da smo majhen narod. Kaj je merilo naše majhnosti? Ne morda po današnji navadi v svetu narodni produkt, ki ga ustvarja slovensko gospodarstvo, temveč preprosto število našega prebivalstva in površina našega ozemlja. Kako veljavna pa je sploh trditve da smo številčno majhni? Ko bi prelistali "Atlas narodov mira", ki je edinstvena publikacija svoje sorte, bi se prepričali, da je več narodov, ki so številčno šibkejši od Slovencev, kot pa takih, ki so številčno močnejši: Na svetu govorijo 3.000 različnih jezikov. Od tega števila jih je samo 130 takih, ki služijo več kot enemu milijonu ljudi in samo 70 takih, ki služijo več kot petim milijonom. Iz seznama držav, ki so članice OZN bomo ugotovili, da je med njimi precej številčno šibkejših od Slovenije. Suverena država Sejšelskih otokov šteje npr. le 80.000 prebivalcev. To je majhna nacija, ne pa Slovenci ...

Od mita majhnosti, po katerem je vse tuje pač večje, smo po neki čudni poti logičnega nesklepanja prišli do prepričanja, da je vse kar je tuje tudi kvalitetnejše. Postali smo malikovalci tujega, od žganih pipač do pralnih strojev, literarnih del ter filozofskih in nefilozofskih idej. Tak odnos je škodljiv ker duši lastni napredek. Čas je, da odvržemo svoje nesdravno skromnost ki v nekem smislu vodi k indolentnosti, čas je tudi, da začnemo skrbeti, da se bo mladina lahko uveljavljala doma. Dovolj imamo slavim mož, ki so delovali na Dunaju in drugje v svetu. Če pa že naši sinovi morajo v tujino, potem morajo i oni i domovina skrbeti za to, da bodo svojemu narodu koristni ne le na splošno, se pravi preko svetovnega napredka, ampak tudi specifično, se pravi po svojem doprinosu k razvoju slovenstva.

Ne bom našteval drugih naših mitov, takih, ki izvirajo iz pretekle danosti in takih ki so bili že od vsega početka brez stvarne podlage, kot npr. prepričanje, da je slovenščina silno težak jezik, s čimer prenekateroga voljnega tujca odvrnemo od poskusa, da bi se je naučil. To prepričanje, ki ga sleherni lingvist lahko spozna za zmotno, smo menda prevzeli od tujcev, ki so svojo nevoljnost za učenje slovenščine opravičevali, češ, da je to pač težko. Če pa smo se mi potrudili ter se naučili njihovega jezika, so nas "pohvalili" s tem, da so dejali, da imamo za jezike izreden talent. Tudi temu smo verjeli in si tako ustvarili nov mit.

Tožava z miti je v tem, da v njihovo veljavnost nihče ne dvomi, tako kot nekoč ljudje niso dvomili v mit, po katerem sonce potuje okrog zemlje. Včasih miti sploh nisp deklarativni, temveč so del naše psihološke pogojenosti. Odražajo se v našem vedenju, oziroma razmerju do sveta ter se prek vzgoje prenašajo iz ene generacije v drugo.

Najučinkovitejša formula za spoznavanje neke predstave o sebi za pravilno ali zmotno je vprašanje: "Ali to kar trdimo o sebi, trdijo o sebi tudi drugi razviti narodi?" Če je odgovor negativen, potem moramo prav gotovo preveriti objektivno osnovo našega stališča.

Zamislimo se torej, kdo smo, kaj hočemo in kam plovemo. Dvignimo se za trenotek iz vsakdanjosti in uravnajmo smer. Perspektive za nenehno rast slovenskega naroda so v veliki meri odvisne od nas samih. To kar ustvarimo danes, je perspektiva za jutri."

TAJNIŠTVO SDM POROČA

*** Čas beži tako hitro, da se mi zdi komaj par tednov odkar sem sestavljal tajniško poročilo, vendar je minilo od tedaj že nekaj mesecev. Za nami je naš drugi letni ples, za nami velikonočni piknik, za nami nagradno tekmovanje, pred nami pa na prvem mestu "Divji lovec". Ni težko pisati to poročilo, kadar so vesti zadovoljive in razveseljive, kakor večina teh danes. Naj grom kar po vrsti:

*** Naš tradicionalni velikonočni piknik v Wandin East je bil obiskan kot še nikoli. Kaj je bil vzrok? Na ražnju pečeno prase? Čevapčiči? Ali pa to, da si naše društvo pridobiva vedno več ugleda in simpatij med rojaki. Dejstvo je, da je pečenega praseta zmanjkalo v desetih minutah, za čevapčičem pa smo se skoraj dejansko spopadli. G.Pavel Brodež in njegova zvesta tovarišija, Slavko Jager, Martin Pufek in Stevo so pričeli vrteti raženj že ob devetih zjutraj. Ker je seveda ogenj dal veliko vročino so morali pridno zalivati prešička z vodo, sebe pa ne z vodo. Edina napaka je bila v tem, da so imeli samo enega prešička. Gospod Remšnik jim je delal konkurenco z čevapčiči, pa tudi on je storil isto napako, imel jih je premalo. - Na žalost je bil orkester "Bled" angažiran isti dan na drugem mestu in so se plesalci morali zadovoljiti z magnetofonskimi trakovi in zvočno aparaturo gospoda Slaviča. Ni bilo isto kot orkester, no pa je tudi šlo. Blagajna je bila tega še posebno vesela. Magnetofonski trak in pa Toni Slavič sta pač delala brezplačno.

*** No v kolikor so bili plesalci prikrajšani pri muziki na pikniku so pa zato na našem drugem letnem plesu prišli na svoj račun. Saj sta jim igrala dva orkestra brez odmora. Kako je bilo ste prav gotovo vsi že slišali, če niste bili sami prisotni. Obiskovalcev smo imeli nad sedem sto. Kljub temu velikemu številu je organizacija potekala tako brezhibno, da smo od mnogih gostov, tudi drugih narodnosti, dobili visoko priznanje. Posledica je, da že sedaj dobivamo po telefonu vprašanja, kdaj bo zopet ples. Ko jim odgovorimo, da 25. oktobra, se hudojuje zakaj ne preje. - Na drugem mestu objavljamo imena sročnih zmagovalcev nagradnega matečaja. S finančnega gledišča je bil ples rekorden uspeh in zabava je dokončno pripomogla, da bomo letos uspeli dokončati odplačevanje Doma. Kuhinja in jedilnica sta bili to pot pod brezhibno kotrolo gospoda W. Remšnika.

*** Seveda, kjer je sonce je tudi senca. Pa naj omenim tudi senčne strani. Mize v dvorani so bile prebogate obložene s prigrizkom katerega so pripadle članice našega društva. Za ta namen smo si nabavili posebno plastične pladnje, katerih le omejeno število smo uspeli dobiti po nizki ceni. Na žalost smo po koncu zabave ugotovili, da jih dvanaest manjka. Pladnji so za nas vrednost, ker jih je bilo narejeno le gotovo število in so jih ne da več kupiti. Če si je kdo od čitalcev hotel napraviti "souvenir" za to uspelo zabavo, ga prosim naj pladenj vrne, kar po pošti in anonimno. Naredil nam bo veliko uslugo.

*** Druga senčna stran. Po koncu zabave je nekoga nadvladal alkohol, tako, da se je spozabil in povzročil neprijeten incident. Mi hočemo, da so naše prireditve namenjene le spodobnim ljudem in bomo zato strogo nastopili proti vsakomur, ki bi kalil red in mir. Povzročitelju omenjenega incidenta smo zato sporočili, da je na naših prireditvah nezaželen, dokler ne dobimo zagotovilo, da se bo v bodočnosti znal obvladati.

*** Sedaj pa se pripravljamo na igro "DIVJI LOVEC". Že mesece, po dvakrat na teden, se igralci vežbajo in prepričan sem, da bodo prekosili uspeh "Desetega brata". Nikakor si ne morem pomagati, da ne bi, kakor že tolikokrat prej, spet pohvalil njihovo vztrajnost in požrtvovalnost. Vsak torek in četrtek prihajajo z vseh strani Melbourne v St. Brigid Hall v Carlton, kjer se vadijo od osme do enajste ure zvečer. Seveda ni zanikati, da je le veselje do igranja na odru in želja prinesiti nekaj domače kulture tudi v tujino tista sila, ki jim daje moč vztrajati. Predstava "Divjega lovca" se ne bo vršila v St. Brigid Hall, ker smo prišli do zaključka, da ta radi slabe akustike in premajhnega odra ni primerena. Ker so v novi dvorani sedeži strogo omejeni, priporočam, da si vstopnice nabavite čimpreje v predprodaji. Imeli bomo dve predstavi na isti dan in sicer ob 3h in ob 8h zvečer. V Geelongu pa bo igra ponovljena v dvorani Srbske cerkve dne 10. avgusta t. l. ob 7.15 uri zvečer.

*** Od Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani smo prejeli napovedan poklon, katerega so nam poslali ob prilike stoletnice Slovenskega gledališča. Darilo sestoji iz zelo lepe zbirke knjig in lepakov iz preteklega delovanja gledališč po Sloveniji. Za darilo, ki je zelo lepe kulturne vrednosti, smo zelo hvaležni. Morda je to ena prvih sapic novega vetra popustljivosti, razumevanja in sprave, ki je pričel pihljati na kulturnem polju Slovencev v zamejstvu in doma.

*** Ako ste prelistali časopis "Australian" v ponedeljek, dne 24. t. m. ste v njem gotovo zapazili fotografijo mladega para v slovenski narodni noši. Sta naša rojaka Vinko Cobec in Jožica Uršič, ko v deževnem nedeljskem popoldnevu, 23. t. m. na Moonee Ponds Junction pobirata prispevke za Royal Women's Hospital Building Appeal. Pred meseci se je Direktor za omenjeni Appeal obrnil na naše društvo za pomoč pri zbirki. V svojem pismu nam je točno navedel koliko slovenskih mater je v preteklem letu podarilo življenje mladim Slovincem v omenjeni bolnici. Prav radi tega smo priskočili na pomoč in gospa Dragica Gomizelj si je vzela dolžnost poiskati sodelavce in izvesti zbirko. Ker njeni zgovornosti in prijaznosti le težko kdo odreče je prav hitro dobila potrebno število požrtvovalnih fantov in deklet ter dobrih ljudi, ki so nam posodili narodne noše. Kljub mrzlemu in neprijaznemu vremenu so naši mladi: gospodične Branka Jelonič, Jožica Uršič, Majda Uršič in gospodje Štefan Žalik, Vinko Cobec, Janez Burger in Marjan Kranjc, vztrajali od zjutraj do popoldne in nabrali \$ 298.71. Tako naše društvo s pomočjo svojih članov in sodelavcev ne samo pomaga pri hvalevrednem delu za javno bolnico nego istočasno tudi širi slovensko ime v javnosti.

*** Slišali smo šušljanje, da se je v nekem predmestju pojavilo neko novo društvo pod imenom "Pohorje". Ako je to društvo javno, dobronamerno, nesebično, nepolitično in slovensko naj mu velja naša dobrodošlica in prav gotovo tudi naša pomoč in sodelovanje v bodočnosti. Preceniti pa bomo znali to šele, kadar bo to društvo objavilo svoja pravila in bodo njega računali članstvu in javnosti na vpogled.

*** Poslužujte se slovenske knjižnice, katera Vam je za malo odškodnino na razpolago v prostorih društva.